

Nr 6.

Ankom till riksdagens kansli den 4 februari 1926 kl. 5 e. m.

Utlåtande, angående verkställd granskning av riksgäldskontorets styrelse och förvaltning.

Sedan bankoutskottet tagit kännedom om den av riksdagens år 1925 församlade revisorer avgivna berättelsen om granskning av riksgäldskontorets tillstånd och förvaltning för tiden 1 juli 1924—30 juni 1925 samt genomläst de protokoll, som blivit förda hos fullmäktige i riksgäldskontoret från och med den 10 januari 1925, intill vilken dag ansvarsfrihet tillerkänts fullmäktige för deras i protokollen antecknade beslut och åtgärder, till och med den 9 januari 1926, får utskottet nu meddela yttrande i anledning av berörda, sålunda verkställda granskning.

1:o.

I sin ovannämnda berättelse hava riksdagens revisorer (sid. 233—234) anfört följande.

Ang. inrättande av en lånefond för underlättande av införande av motordrift å enskilda järnvägar.

»I sin denna dag avgivna berättelse om granskningen av statsverkets tillstånd och förvaltning hava revisorerna framlagt en utredning rörande motorvagnsdriften å ett antal enskilda järnvägar. Såsom nämnda utredning utvisar, hava flera av dessa järnvägar ernått mycket goda resultat med sådan drift, varför det enligt revisorernas mening vore önskvärt, att motordrift kunde införas på allt flera järnvägar. Enligt vad som framgått vid granskningen av de med statslån understödda järnvägsbolagens styrelseberättelser och av vad i övrigt kommit till revisorernas kännedom, hava ock flera av dessa bolag haft frågan om motordrift under övervägande. Anskaffningen av det erforderliga kapitalet har dock på många håll mött svårigheter. I vissa fall hava dessa övervunnits, bl. a. på det sätt, att för vederbörande järnväg intresserade bildat särskilda bolag, som anskaffat den rullande materielen och uthyr densamma till järnvägsbolaget i fråga. I många fall åter har frågan om medelanskaffningen hittills ej kunnat lösas.

På sätt framgår av de redogörelser, revisorerna förut i denna berättelse lämnat, kämpa åtskilliga av de statslåneunderstödda järnvägsbolagen med stora ekonomiska svårigheter med därav följande oförmåga att behörigen erlagga ränta och amortering å sina statslån. Det synes revisorerna sannolikt, att åtskilliga av dessa ekonomiskt svaga bolag skulle kunna genom att i större eller mindre omfattning övergå till motorvagnsdrift ej oväsentligt nedbringa sina driftkostnader. För att i möjligaste mån söka motverka de för järnvägarnas ekonomi ogynnsamma följderna av den allt mer tilltagande automobil- och omnibustrafiken, föreligger jämväl ett trängande behov för ett flertal järnvägar att inrätta tätare och snabbare tågförbindelser, vilket i många fall torde låta sig göra utan väsentligt ökade kostnader genom införande av motordrift. Givet är, att utsikterna för statsverket att erhålla förräntning och amortering å ut-

lämnade lån komma att ökas i den mån järnvägarnas driftkostnader kunna nedbringas och persontrafiken ökas.

Vid sådant förhållande vilja revisorerna ifrågasätta, huruvida ej staten bör träda emellan genom tillhandahållande av för anskaffning av motorvagnar erforderligt kapital. Detta torde lämpligast ske på så sätt, att för ändamålet bildas en lånefond, från vilken, givetvis efter ingående prövning i varje särskilt fall, lån skulle av Kungl. Maj:t utlämnas till järnvägsbolag, som styrkte sig vara i behov därav i och för genomförande av planerad övergång till motorvagnsdrift. Med statslån till järnvägsanläggning understödda bolag synas böra äga företräde till erhållande av lån från en dylik fond, ehuru övriga järnvägsbolag med mindre god ekonomisk ställning ej torde böra vara därifrån uteslutna. — Angående den ifrågasatta fondens storlek samt de närmare villkor, som böra stadgas för lån från densamma m. m., äro revisorerna ej i tillfälle framlägga något förslag, då därför erfordras en mera ingående undersökning än revisorerna varit i tillfälle verkställa.

Med åberopande av vad här ovan sagts vilja revisorerna sålunda såsom sin mening uttala, att genom statsmakternas försorg en utredning av den förevarande frågan bör verkställas.»

Såsom av ovanstående framgår, hava revisorerna i sin senast avgivna berättelse om granskning av statsverkets tillstånd och förvaltning framlagt en utredning rörande motorvagnsdriften å ett antal enskilda järnvägar. I sin öförmälda berättelse hava revisorerna vidare ansett sig böra framhålla angelägenheten av att statens järnvägar med begagnande av de erfarenheter, som under senare tid vunnits vid enskilda järnvägar, i lämplig omfattning inrätta motorvagnstrafik å sådana bandelar, som äro lämpade därför.

Då även bankoutskottet anser den av revisorerna berörda frågan om införande av motordrift vid de enskilda järnvägarna i större utsträckning än vad för närvarande är fallet vara förtjänt av beaktande, men utskottet läser sakna befogenhet att avgiva något förslag angående inrättande av en lånefond för ändamålet, har utskottet endast velat vad i ärendet förekommit för riksdagen

öförmäla.

2:o.

Enligt gällande reglementen för riksbanken och riksgäldskontoret äga fullmäktige i dessa båda verk att gemensamt bland annat vidtaga de åtgärder, som erfordras för utförande av riksdagens beslut i fråga om nya byggnader för riksdagen m. m. och riksbanken, allt i överensstämmelse med de närmare föreskrifter, som i särskilda skrivelser den 11 och 12 maj 1888 och den 6 april 1906 blivt av riksdagen meddelade.

Några gemensamma sammanträden mellan bemälda fullmäktige för utförande av ifrågavarande uppdrag hava, enligt vad för utskottet anmälts, icke ägt rum under den tid, utskottets granskning omfattat; vilket utskottet härmed får för riksdagen

anmäla.

3:o.

Vad i revisorernas berättelse om granskningen av riksgäldskontorets ställning och förvaltning eljest blivt anfört, har utskottet funnit icke vara av be-

Bihang till riksdagens protokoll 1926. 8 saml. 4 häft. (Nr 4—6.)

3

Utskottet.

Ang. åtgärder i fråga om riksbyggnader på Helgeandsholmen.

Ang. revisionsberättelsen m. m.

skaffenhet att från utskottets sida påkalla något yttrande; och har utskottet funnit vad vid läsningen av fullmäktiges protokoll förekommit ej böra föranleda någon anmälan eller hemställan; vilket utskottet härmed får för riksdagen anmäla.

4:o.

Ang. ansvarsfrihet för riksgäldskontorets styrelse.

I enlighet med föreskriften i § 4 av den för utskottet gällande instruktion vill utskottet slutligen meddela, att med avseende på riksgäldskontorets ställning och förvaltning under den tid, granskningen omfattat, utskottet ej funnit anledning till erinran samt att utskottet för sin del anser, att ansvarsfrihet bör beviljas fullmäktige.

Utskottet hemställer alltså,

att fullmäktige i riksgäldskontoret må tillerkännas ansvarsfrihet ej mindre för den av riksdagens år 1925 församlade revisorer granskade förvaltningen av riksgäldskontoret under tiden 1 juli 1924—30 juni 1925 än även för alla beslut och åtgärder, som finnas antecknade i fullmäktiges protokoll från och med den 10 januari 1925 till och med den 9 januari innevarande år.

Stockholm den 2 februari 1926.

På bankoutskottets vägnar:

BERNH. ERIKSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:
 av första kammaren: herrar *Lindley, Pettersson* i Olovstorp, *Enhörning, Bondeson, Berge, Ström, Anderson* i Hägelåkra och *Bodin*; samt
 av andra kammaren: herrar *Eriksson* i Grängesberg, *Borggren, Bäcklund, Olsson* i Berg, *Lovén, Svensson* i Betingetorp, *Wikström* och *Ernfors*.

Reservation.

av herr *Lovén*.